

Overweging

EKKLESIA DE ZIJP

26 april 2026

Ik weet niet meer hoe precies, maar het gesprek bij een maaltijd kwam op de betekenis van bijbelverhalen. We waren op Kreta, een filosofieweek, publiek dat nadenkt.

Die evangelies: wat je daar nou van kunt geloven.

Al die verhalen met wonderen en genezingen: die zijn toch niet serieus te nemen!?

En Jezus: heeft hij wel echt bestaan?

Zo'n gesprek kan meteen een beetje ongemakkelijk voelen. Alsof je als gelovige met de billen bloot moet. Zoals Petrus, die in eigen kring een rotsvaste geloofsovertuiging kan uitspreken ('Jij bent de Christus, de zoon van de levende God' - Mt. 16:16), maar bij de eerste de beste gelegenheid Jezus niet één keer maar drie keer ontkent, opgeeft, als hem gevraagd wordt: hoor jij ook niet bij hem?

Ik begin wat te stamelen. Over de waarheid van verhalen.

Als je naar een toneelstuk gaat, laten we zeggen een meesterwerk van Shakespeare, of je bezoekt een goede film, dan vraag je je toch ook niet af of het werkelijk gebeurd is?

Je zou er geen plezier meer aan beleven. Nee, je laat je meevoeren door de waarheid van het verhaal.

•

Het eerste theologische boek las ik op de middelbare school: *Jezus, het verhaal van een levende* van Edward Schillebeeckx. Ik moet een jaar of zestien zijn geweest. Ik zeg het niet om op te scheppen, want ik begreep er vrijwel niets van. Maar ik verlangde er wel naar om theologie te studeren. Zo had ik het gevoel al een beetje te beginnen.

Een paar jaar later kwam ik de wereldberoemde theoloog regelmatig tegen in de tuin van het Albertinumklooster in Nijmegen. Als de studenten aan hun lunchpauze begonnen, was hij net wakker en maakte een wandeling. Colleges gaf hij niet meer. Hij werkte altijd 's nachts. Dan schreef hij zijn Jezusboeken. Beroemd en berucht, want ze brachten hem regelmatig in conflict met het Vaticaan. Het ging, denk ik, ook over deze vraag: geloof je wel - letterlijk - wat er geschreven staat?

•

In de liturgische kalender leven we nu in de paastijd: de vijftig dagen tussen Pasen en Pinksteren. Opvallend: dat is geen tijd van zeker weten wat waar en werkelijk is.

Het leven van Jezus is op Goede Vrijdag uitgelopen op een grote mislukking. De leerlingen zijn bang en trekken zich terug achter gesloten deuren. Menselijk gezien is er geen enkele reden om geloof te putten uit wat er is gebeurd.

Er zijn wel verhalen. Verhalen die verwarring zaaien. Vrouwen die van het graf komen. Jezus die aan mensen verschijnt.

Dat is wat Schillebeeckx onderzoekt. Door aan te sluiten bij de menselijke ervaring. Wat hebben mensen in Jezus ervaren dat ze – ondanks alles – toch tot de overtuiging komen: hij leeft?

De evangelies zijn geen krantenknipsels. Het zijn geloofsverhalen die uitdrukking geven aan de waarheid die mensen in de ontmoeting met Jezus reëel hebben ervaren.

Zo'n verhaal over een ontmoeting met Jezus hebben we net gehoord.

Een blinde bedelaar langs de kant van de weg.

De wereld trekt aan hem voorbij. Hij heeft geen enkel uitzicht, geen perspectief. Hij is afhankelijk van wat anderen hem toewerpen.

Hij heeft wel een naam: Bartimeüs, zoon van Timeüs.

In de tekst wordt nadruk gelegd op zijn herkomst, terwijl die naam verder nergens meer opduikt. We hebben een afkomst. We zouden opnieuw willen beginnen – wie kent dat gevoel niet – maar we zijn ook wie we zijn met onze geschiedenis. Met wat er wel kon en niet. Met wat lukte en wat echt fout ging.

En op een gegeven moment weet je: hier zit ik dan. Langs de kant van de weg.

Dan hoort Bartimeüs dat Jezus voorbij komt. Gezien heeft hij hem niet, maar met zijn oren is niets mis.

Er wordt wel gezegd dat het gehoor het laatste is wat je verliest. Zo kan iemand die aan het sterven is en onbereikbaar lijkt, nog wel horen. Blijf dus maar praten.

Is dat ook wat hier gebeurt? Iemand die praat tegen een bijna dode?

En verlaat de ziel dan niet als laatste het lichaam?

Of kun je het ook anders zeggen: dat bij iemand die weet dat hij gaat sterven, zijn ziel bloot komt te liggen? Is het Bartimeüs ziel die zich laat horen?

Er wordt wel gezegd dat de ziel het orgaan is waarmee je gelooft. Het is een soort gat in je: er ontbreekt iets, je mist het, je verlangt ernaar, want zonder dit iets ben je onaf. In je ziel ben je open naar wat of wie je niet bent.

Het wordt prachtig verwoord in het gedicht van Ida Gerhard: over de ziel die een vlinder is en 'ontwijkt naar het blauw'.

Omdat je ziel je geloofsorgaan is, is het ware geloof het geloof dat we missen. Liever nog: het ware geloof is het geloof waarmee we geloven in wat we missen, het geloof van onze ziel. Tegen alle bewaarders van catechismussen en tegen alle behoeders van onfeilbare woorden en uitdrukkingen in: wat we feitelijk of verstandelijk hebben, is het niet. Je ziel is je verlangen naar wat je mist. Pas wanneer je je eraan overgeeft dat je onaf bent omdat er een gat in je zit, pas wanneer je aanvaardt dat God dit gat niet vult maar juist in jou heeft gekerfd zodat hij zowel jou als de hele wereld voor jou onbegrijpelijk maakt, pas dan geloof je in hem en wordt hij in je geboren, in je ziel.

Bartimeüs begint te schreeuwen. Zijn ziel, zijn verlangen klinkt.

In de Griekse tekst staat er κράζω, een onomatopée, een klanknabootsend woord: het is het geluid dat een kraai maakt: krassen: een rauwe, dierlijke kreet.

Een schreeuw waarin alles samenkomt:
het verlangen dat het anders wordt,
dat het leven meer is dan elke dag bij elkaar bedelen,
dat er een einde komt aan alleen maar overleven.

De reactie van de omstanders is duidelijk: Bartimeüs, je moet je kop houden!
Maar Bartimeüs schreeuwt opnieuw. Nog luider.

En dan gebeurt het. Hij wordt gehoord.
Jezus blijft staan en zegt tegen de omstanders dat ze hem moeten roepen.

En opeens slaat de toon om:
"Houd moed, sta op, hij roept je."

Dezelfde menigte die hem eerst het zwijgen oplegde, wordt nu de stem die hem naar voren brengt. Zo ambivalent zijn mensen.

Bartimeüs gooit zijn mantel af en gaat naar Jezus toe. In het Grieks staat hier een woord dat niet alleen "opstaan" betekent, maar ook "wakker worden". Zoals een stem die roept: sta op! word wakker! De vertaler van de Naardense Bijbel heeft deze nuance gepakt en vertaalt het met: waak op! Wat geen echt Nederlands is, maar daardoor doet beseffen: het gaat hier om een opstandingsverhaal, een Paasverhaal, waarin een mens ten diepste, in de kern van zijn mens-zijn en verlangen, in zijn ziel dus, ontwaakt.

En dan die vraag: “Wat wil je dat ik voor je doe?”
“Rabboeni, maak dat ik weer zien kan.”

Geen handoplegging. Geen ritueel.
Jezus zegt alleen: “Je vertrouwen heeft je gered.”

Het eigenlijke wonder zit niet in iets spectaculairs.
Het wonder is dat er communicatie ontstaat.

Dat een mens die langs de kant van de weg zit –
niet gezien, niet gehoord –
ineens wordt aangesproken.

Dat zijn schreeuw wordt gehoord.

Dat er iemand is die stil blijft staan en vraagt: wat wil jij?

En dat daar iets gebeurt.

“En meteen kon hij zien en hij volgde hem op zijn weg.”

Dat is het grootste wonder.
Dat iemand die vastzat langs de kant van de weg in beweging komt.
Dat zijn leven weer richting krijgt.

Dat er weer gesproken wordt.
Dat er weer geluisterd wordt.
Dat er weer beweging komt.

En die vraag klinkt nog steeds.

Niet algemeen.
Maar persoonlijk:

Wat wil je dat ik voor je doe?

Maar misschien begint alles
bij het durven roepen.

André Stuart